

ПІДПИСАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ АУТСОРСИНГУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Існування декількох форм організації бухгалтерського обліку створює необхідність врегулювання порядку підтвердження достовірності інформації, яка зазначається в звітності підприємства, а також підвищення відповідальності особи, яка її формує. Дане питання є дуже важливим та актуальним в умовах аутсорсингу, оскільки зумовлює створення питань щодо надання зовнішньому суб'єкту ведення обліку права підписання звітності підприємства-замовника та підвищення рівня відповідальності.

Ведення обліку на підприємстві – це не лише оформлення відповідних документів та складання звітності, а й засвідчення їх достовірності підписом головного бухгалтера, який підтверджує правильність та законність відображення господарських операцій та є обсягом його відповідальності за складання первинних документів. Бухгалтерський аутсорсинг як одна з форм організації обліку, викликає виникнення невіршених питань в частині надання зовнішньому суб'єкту ведення обліку права підписання звітності підприємства-замовника та підвищення рівня відповідальності. З боку наукового аспекту, приділено недостатньо уваги щодо висвітлення проблемних питань підписання бухгалтерської звітності зовнішнім суб'єктом ведення обліку. За наявності на підприємстві штатного бухгалтера вся відповідальність за несвоєчасне та неправильне складання звітності, недостовірність відображених показників, покладається саме на нього на підставі чинного законодавства.

Р.Молчановим було сказано, «у випадку коли спірний документ стане предметом оцінки в межах кримінальної справи, підпис керівника буде мати другорядне значення. Судова практика з кримінальних справ першочергову роль відводить підпису головного бухгалтера–спеціаліста, злочинний намір якого реалізований шляхом створення документу і підтверджується повним розумінням того, що відбувається. На відміну від головного бухгалтера, намір керівника таким документом підтвердити складніше, оскільки він за законом звільнений від обов'язку ведення обліку і не володіє необхідними знаннями для повної та правильної оцінки ситуації»¹

Питання підписання зовнішнім суб'єктом документів і звітності підприємства-замовника при використанні бухгалтерського аутсорсингу на законодавчому рівні недостатньо розглянуто, і тому притягнути його до відповідальності за помилки, які він допустив у бухгалтерському обліку, дуже складно.

Удосконалення нормативного врегулювання підписання бухгалтерської звітності зовнішнім суб'єктом ведення бухгалтерського обліку має базуватися на аналізі існуючого зарубіжного досвіду. Дослідивши нормативне регулювання зарубіжних країн, можна побачити, що за кордоном закріплено правомірність підписання звітності зовнішнім суб'єктом на законодавчому рівні, що є позитивним досвідом для зразку при реформуванні нормативних документів України в сфері бухгалтерського обліку. Досвід іноземних країн доводить можливість притягнення до відповідальності зовнішніх суб'єктів ведення бухгалтерського обліку за невиконання своїх професійних обов'язків. Нормативне врегулювання даного питання в зарубіжних країнах забезпечує однозначність підходів до вирішення питання процесу підписання бухгалтерської звітності та договірного закріплення зазначеного процесу.

Нормативне забезпечення складання та підписання бухгалтерської звітності в умовах аутсорсингу в Україні залишається на низькому рівні. Головний недолік - дwoяке тлумачення чинного законодавства, наявність в ньому норм, що суперечать один одному, відсутність закону про аутсорсинг. У податковому кодексі відсутнє уточнення з приводу підписання звітності зовнішнім суб'єктом ведення бухгалтерського обліку, закріплена вимога підписання звітності лише головним бухгалтером, при цьому не є обов'язковим перебування головного бухгалтера у трудових відносинах з підприємством, уповноваження його на підписання податкової звітності, Державна податкова адміністрація в обов'язковому порядку вимагає підпису головного бухгалтера у податковій звітності, але не визначає, чи під дане поняття підпадають зовнішні суб'єкти ведення бухгалтерського обліку, в частині підписання податкової звітності немає механізму надання права підпису податкової звітності зовнішньому суб'єкту ведення бухгалтерського обліку.

Існує розділення підходів щодо надання дозволу на підписання звітності при застосуванні бухгалтерського аутсорсингу з боку органів державної влади. Так, наприклад, Міністерство фінансів дає дозвіл на ведення бухгалтерського обліку зовнішнім суб'єктом та підписувати звітність в тому випадку, якщо це право зазначене в договорі про надання послуг. В той самий час Державна податкова адміністрація вимагає підпису головного бухгалтера у податковій звітності, однак не визначає, чи під

¹ Молчанов Р. Главний бухгалтер: тайна статуса / Р.Молчанов // Бухгалтерія. – 2008. – № 28 (807). – С. 20–23

дане поняття підпадають зовнішні суб'єкти ведення бухгалтерського обліку. Згідно з Листом Міністерства фінансів від 04.04.2001 р. № 053-2948 підписання звітності при умові ведення бухгалтерського обліку фізичною особою-підприємцем «за головного бухгалтера звітність підписує саме підприємець; форми іншої звітності він підписує, якщо угодою з надання послуг передбачено складання звітності». За будь-яких вищезазначених обставин достовірність даних засвідчується печаткою підприємства-замовника.

Необхідно, щоб було прописано в договорі про надання послуг з бухгалтерського аутсорсингу право на підписання звітності зовнішнім суб'єктом, в такому разі, відповідно до умов укладеного договору, його можна притягнути до відповідальності за несвоєчасне подання та недостовірність показників перед платником податків.

Підписання звітності повинно проводитись поетапно в умовах застосування бухгалтерського аутсорсингу. Спочатку необхідно зазначити в наказі про облікову політику детальну інформацію щодо використання бухгалтерського аутсорсингу на підприємстві, розробити положення. Потім необхідно отримати підпис керівника підприємства-виконавця про погодження усіх умов висунутих підприємством-замовником, також необхідно передбачити положення про порядок підписання бухгалтерської звітності замовника зовнішнім суб'єктом ведення бухгалтерського обліку, яке має бути зазначене в розділі «Обов'язки сторін» договору про надання послуг з бухгалтерського аутсорсингу, після чого треба урегулювати порядок передоручення права підпису та передачі повноважень виконавцю. Необхідним етапом є надання довіреності уповноваженій особі, яка підписуватиме звітність підприємства-замовника. Останнім етапом є складання звітності підприємством-виконавцем та її підписання обома сторонами.

Для передачі права підписання бухгалтерської звітності замовника зовнішнім суб'єктом ведення бухгалтерського обліку, на його ім'я треба виписати генеральне доручення, в якому зазначено дані про те, кому та ким воно видане, всі повноваження зовнішнього суб'єкта ведення бухгалтерського обліку та термін дії доручення. Є два способи передачі повноважень: підписи передаються на основі наказу про надання повноважень і одночасно видається генеральне доручення, де ці повноваження перераховуються. Надалі за результатами звітного періоду виконавець складає звітність, яка, відповідно, підписується керівником підприємства-виконавця та керівником підприємства-замовника.

Зважаючи на позитивний досвід країн, в Україні слід розробити редакцію, законодавчий акт, де було б чітко прописано, що ведення бухгалтерського обліку може бути здійснене фахівцем з бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу та при цьому обов'язково підписується керівником підприємства-замовника, керівником підприємства-виконавця або особою, яка надавала послуги з бухгалтерського аутсорсингу. Дана пропозиція забезпечить підвищення рівня співпраці між замовником та виконавцем, сприятиме підвищенню рівня відповідальності виконавця за дані відображені у звітності замовника та нададуть змогу прийняти обґрунтовані управлінські рішення про доцільність впровадження зазначеної форми організації бухгалтерського обліку.

Віддати бухгалтерію на ведення сторонній фірмі – до такого рішення вдається все більше українських компаній, хоча і з деякими ризиками. Все-таки важко нашому керівнику звикнути до думки, що поруч не буде бухгалтера. Тому частіше за межі офісу виносять окремі бухгалтерські функції із збереженням штатного бухгалтера: розрахунок заробітної плати, складання і здача звітності тощо. Сучасний бізнес практично неможливо уявити без аутсорсингу, тому необхідно розвивати нормативну, правову та законодавчу базу України щодо системи аутсорсингу.